

Tanai Bella și Illyes Kinga

stilul unui teatru de profunde tradiții realiste, aplicat cu precădere asupra valorilor trănice ale literaturii clasice, preocupat să promoveze din dramaturgia contemporană lucrările de îndubitabilă soliditate.

Și cum personalitățile puternice jalonează drumul pe care se înscrie un colectiv în ascendență una dintre ele, poate cea mai prominentă, sigur cea mai completă, actorul, regizorul, pedagogul Kovacs György își leagă numele de evenimente artistice memorabile la teatrul țirg-mureșan. Așa se face că unul din cei mai reprezentativi scriitori maghiari, Ūrkeny Istvan, este prezent pe această scenă pentru a doua oară — după *Familia Toth*, azi cu *Joc de pisici* — tot datorită lui Kovacs György.

Tragicomedia subtilă, de fină analiză psihologică și apreciază încercătură dramatică, *Joc de pisici* se concentrează — pentru a descifra sensul existenței — asupra momentului inevitabil (de nuanță tragică) în care ființa umană, singura ființă conștientă de sfârșitul ei, încearcă, într-un efort sublim, dar adesea punctat de ridicol, să prelungească pînă la vîrsta senectuții deprinderi, stări de fapt, sentimente ale altei vîrste. Nu e, fără îndoială, o temă inedită: literatura secolului nostru abundă în producții, unele de valoare, altele de răsunet, în care de pe cele mai diverse platforme filozofice se analizează destiul omului, rostul existenței sale. În cazul de față, în afara unei optici tonice, reconfortante, după care omul este dator să înfrunte

condiția existenței, făcînd din sfidarea morții cel mai eroic gest al său, Ūrkeny Istvan propune o tratare originală, prin schimbarea conținutului a unghiului de vedere, prin analiza, făcută adesea cu străduire, a tuturor reacțiilor posibile, de la nuanța tragică pînă la atitudinea generatoare de grotesc, de ridicol, de absurd.

Regizorul Kovacs György a fructificat în spectacol tocmai această surprinzătoare mobilitate a planurilor din care e privită eroina principală, văduva Orban, depozitară aproape în exclusivitate a întregii investiții a autorului. Spectacolul, axat pe evoluția excelentei actrițe care e Tanai Bella, secundată admirabil, în primul rînd, de Illyes Kinga, și mai apoi de Szamosy Kornelia și Bartos Erde, e o demonstrație a măsurii, echilibrului, dar și a fineței, subtilității, discreției, de care Kovacs György — regizorul — e în stare. Iar Tanai Bella, stăpînă pe o întregă gamă de mijloace, nespuse de firească în trecerile rafinat-gradate de la tristețe la exuberanță, de la tragism la grotesc, de la resemnare la dorința de a trăi, ne oferă bucuria rară a unei interpretări exemplare.

V. M.

Teatrul de Stat din Ploiești

UNCHIUL NOSTRU DIN JAMAICA

de Dan Tărchilă

Împletitură rezistentă și abil urzită de caracter, comedia lui Dan Tărchilă are situații comice de efect, replici ilariante, momente de melodramă duioasă și delicată care îi sporesc farmecul. Și, chiar dacă suferă de o anumită lipsă de măsură în expoziție, piesa rămîne generoasă cu partiurile pe care le oferă tuturor interpreților. Iar actul al III-lea, cu o structură elastică, în care se succed rapid replici fulminante, situații comice perfecte, dulci scene „melo” și „lovituri de teatru”, este un act reprezentativ pentru disponibilitățile autorului și, prin calitățile sale, ademenitor pentru orice colectiv de interpreți.

Ca regizor, Marcel Anghelescu a ritmat pulsul spectacolului, îndrumîndu-l cu consecvență către reliefaarea mesajului patriotic al scenei finale. Totodată, însă, furat de buna întocmire a distribuției, a comis deliciașea excesivă de a se baza doar pe plăcerea de joc a actorilor. Rezultatul a fost, în consecință, sub nivelul ambițiilor sale, afirmate în alte montări, și chiar și ale trupeii, vădite în alte reprezentații. Spectacolul decurge în ade-

vâr ea o relatare modestă a textului, pentru care, în ordine, „vinovații” sînt :

— Moț Negoescu, care supradimensionează revuistic confuzia și ridicolul personajului său (contabilul Tudor Teodorescu) ;

— Cornel Ciupercescu — rece, distant, refuzat de farmec în liceanul străluminat de marea iubire a adolescenței, pentru care toate milioanele de dolari ale lumii nu fac cît dragostea lui ;

— J. Moreni, care risipește fără remușcări zestrea unui rol suculent, bucurîndu-se candid să înfățișeze la limita mediocrității pe Toma Oaie (în Jamaica : Tom Whyer și milionar), plecat de mult din țară, dar fără a fi pierdut fiorul iubirii pămîntului natal ;

— Emilia Dobrin — neîngăduit de indiferență față de un rol mic dar bun (Cixi) ;

— în sfîrșit — dar, de fapt, în primul rînd — Nora Popescu, a cărei evoluție scenică e într-o continuă discordanță cu textul și cu partenerii. Personajul ei — fals și dezmembrat — se remarcă prin... absență atunci cînd, în actul al III-lea, autorul, parcă intuind cum îi va fi interpretat personajul la Ploiești, își trimite cu insistență eroina la bucătărie...

Au fost, cum se zice, în rol — nu fără a resimți lipsa de aderență a replicii lor la jocul partenerilor — Nelly Constantinescu (autoare a unui frumos portret al visătoarei profesoare de geografie) și Victor Bucurescu (ex-celent în momentele cînd, transfigurat, demască retorismul personajului său, George Dalbin).

Merită, poate, o discuție aparte, dar în alt context, scenografia semnată de Gheorghe Toma. Decoratorul a limitat și a încleștat spațiul de joc, desenînd o încăpere strident colorată și inabil construită.

Dumitru Negreanu

Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani

AVARUL

de Molière

Este impresionantă rîvna cu care mica trupă a teatrului din Botoșani — la ora actuală poate cea mai mică din țară — continuă seria reprezentațiilor notabile în ciuda unor „accidente”. Derutați o clipă în fața „evadării”, în plină desfășurare a stagiunii, a trei absolvenți, distribuți în roluri de prim-plan, botoșănenii reușesc să-și depășească imediat mica lor nefericire, își regrupează forțele și

realizează cu *Avarul* un al treilea spectacol de ținută. După *Răzvan* și *Viadra* și *Spectolucua doamnei Warren* — unanim apreciate acasă și în turcu —, *Avarul* reprezintă un argument deplin convingător al valorii —, atît în ceea ce privește prezența elasicilor în repertoriu, cît și aspirația sistematică a colectivului la profesionalism. Mare lucru să dai peste o trupă care să țină seama de limitele sale, de rațiune și logică, de simetrie și de proporții. Discernămîntul, măsura, echilibrul, iată însușirile care pot fi admirate și în acest nou spectacol. Nu este vorba, desigur, de o montare care să releve cu deosebită strălucire universul teatral al textului, să-i descopere noi fețe posibile. E vorba de o lectură scenică aplicată, fără veleități de înnoire, fără exuberanțe sau scînteieri de suprafață. O lectură care pune în evidență pe linia unei pătrunzătoare analize de realism psihologic social, cu euceritoare simplitate (cu aceea plăcută migală care dă farmec oricărei producții artistice, cu efecte de haz sincer, spontan) viața piesei, realitatea ideii, denunțul viciului. Begizoarea Marietta Sadova, secundată de Eugen Traiașu Bordușan, împreună cu interpretii au prospectat și au reconstituit interiorul casei și al familiei împătimitului burghez Harpagon, cu o privire comică pătrunzătoare, ușor șireată, cu drămuire a nuanțelor. Viața piesei s-a constituit cu intensitate luminoasă datorită autenticității personajelor, forței sentimentelor cu care s-a acuzat meteahna ridicolă a stăpînului casei. Această forță se înfățișează în primul rînd la cele două perechi de îndrăgostiți, Despina Prisăcaru (Elise), Boris Perevoznic (Cléante), Ana Vlădescu Aron (Mariane) și Sică Stănescu (Valère) au jucat cu sinceritate, farmec și haz discret. Pericolul convenționalismului din atitudinile și limbaajul acestor personaje a fost astfel evitat. Cuplurile au devenit viabile, convingătoare. De menționat în mod deosebit relieful comic pe care l-au căpătat în această montare galeria pitorească a slujitorilor lui Harpagon. Compoziții comice savuroase au realizat : Dorn Buzea în *La Flèche* (un snîriduș vesel, mucalit, mobil și foarte smecher), Igor Haucă în jupînul Jacques (a schimbat masea și caracterul vizitului și bucătarului cu dezinvoltură, cu efecte comice sigure, tonice și eficiente), Viki Andronescu a schițat amuzant, în scurtele sale apariții, fără vorbe, doar prin gest și atitudine, chipul timp al jupînesei Claude, Silvia Brădescu în Frosine a fost o petitoare autentică, bonomă, pitorească. Ferindu-se de robia modelelor consacrate, Ion Plăieșeanu a fost obligat să facă eforturi pentru a putea să sugereze măcar în mare conturul supradimensionat al lui Harpagon. Interpretul n-a posedat întreaga forță tragicomică a personajului. El are însă meritul de a fi parcurs etapele rolului cu convingere, de a fi sugerat clar și precis, fără deformare sau exagerări caricaturale, sensurile purtate de celebrul personaj.

V. D.